

statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 22 mars 1946 fogade avtalet av den 20 februari och den 11 mars 1946, *dels ock* att ett område om 1 751,1 m² av tomten nr 3 inom kvarteret Semaforen i Örnsköldsvik må försäljas på de villkor, som omförmälas i det vid nämnda protokoll fogade avtalet av den 21 februari och den 11 mars 1946.

Stockholm den 25 maj 1946.

Med undersätlig vördnad.

Nr 278.

Godkänd av första kammaren den 29 maj 1946.

Godkänd av andra kammaren den 29 maj 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtade nr 143.)

Till Konungen.

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln (punkterna 100 och 101) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna anslag till fria sommarresor för barn och till bidrag för sommarkolonier, har Kungl. Maj:t i propositionen nr 233, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 29 mars 1946, framlagt förslag till åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn m. m.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehåft *dels* de likalydande motionerna I: 330 och II: 507, i vilka hemstälts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 233 måtte beakta de synpunkter som i motionen anförts beträffande bland annat administrationen av husmoderssemesterverksamheten, *dels ock* motionen II: 506, vari bland annat hemstälts, att vid bedömande av rätten till fria resor till av husmodern enskilt ordnad semester antalet minderåriga barn nedsättes från två till ett.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en mera definitiv reglering av frågan om rätt till fria resor för barn och vårdare och i samband därmed i två hänseenden en väsentlig utvidgning i förhållande till de för år 1945 gällande bestämmelserna. Sälunda föreslås genomförande av full likställighet mellan landsbygdens barn och barnen från tätorterna och vidare sådan höjning av den för rätt till fri resa uppställda inkomst- och förmögenhetsgränsen, att det övervägande flertalet av barnfamiljerna kommer i åtnjutande av denna rätt.

Nämnda inkomst- och förmögenhetsgräns innebar förra året, att familjens vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara belopp icke finge överstiga 1 500 kronor och den skattepliktiga förmögenheten

10 000 kronor. Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär en höjning av gränsen till 2 500 kronor beskattningsbart belopp och 20 000 kronor skattepliktig förmögenhet. Även om den skattepliktiga förmögenheten överskjuter sistnämnda belopp skall likväl rätt till fri resa föreligga enligt Kungl. Maj:ts förslag, därest det beskattningsbara beloppet icke överstiger 500 kronor.

Riksdagen finner starka skäl tala för att redan innevarande år en väsentlig utvidgning av den ifrågavarande verksamheten kommer till stånd. Sälunda medgiver riksdagen, att landsbygden i fråga om denna förmån likställas med städerna och likaså att inkomst- och förmögenhetsgränsen avsevärt höjes. Vid dess bestämmande synes hänsyn böra tagas ej endast till familjens inkomstläge utan även i viss mån till dess förmögenhetsställning. Kungl. Maj:ts förslag synes riksdagen lämpligt avvägt.

Av Kungl. Maj:t i övrigt föreslagna jämkningar i bestämmelserna om fria resor för barn och vårdare har riksdagen godkänt. Sälunda har riksdagen ej velat motsätta sig, att möjlighet öppnas för vederbörande lokala myndighet att medgiva undantag från regeln om fyra veckors bortavaro, när särskilda skäl föranleda därtill. Riksdagen vill dock understryka, att sådana medgivanden böra förekomma endast i undantagsfall och att socialstyrelsen bör med uppmärksamhet följa myndigheternas handhavande av denna befogenhet.

Såsom föredragande statsrådet framhållit äro särskilda semesterformer för husmödrar behövlige vid sidan av och såsom komplement till familjesemestern. För rätt till fri resa till av husmodern enskilt ordnad semester föreslås samma förutsättningar beträffande familjens inkomst- och förmögenhetsförhållanden skola föreligga som i fråga om de fria barnresorna. Såsom ytterligare villkor föreslås, att husmodern skall ha omvårdnaden om minst två barn, vilka under det år då resan företages fylla högst 14 år, eller att hon på grund av stor arbetsbörda eller klenhet efter särskild prövning befinnes vara i behov av semester. I motionen II: 506 har yrkats, att vid bedömande av rätten till fria resor antalet minderåriga barn nedsättes från två till ett. Härutöver har i motionen framhållits, att begreppet husmoder blivit otydligt angivet i propositionen.

Riksdagen har funnit motionens förslag om antalet minderåriga barn behjärtansvärt. Hänsyn bör emellertid tagas därtill, att husmödrar med ett barn utgöra en mycket stor grupp och att en begränsning av rätten till fria resor i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag tills vidare synes erforderlig med hänsyn till rådande trafiksvårigheter. Sedan erfarenhet vunnits beträffande den ifrågavarande verksamheten bör frågan om rätt till fria resor för husmödrar med endast ett minderårigt barn tagas under förnyat övervägande. Riksdagens ställningstagande innebär alltså, att husmödrar med endast ett minderårigt barn i överensstämmelse med vad som föreslagits gälla beträffande husmödrar utan minderåriga barn icke erhålla rätt till fria resor med mindre de befinnas vara i behov av semester på grund av stor arbetsbörda eller klenhet.

Vad angår begreppet husmoder vill riksdagen erinra, att enligt befolkningsutredningens förslag skall med husmoder avses varje kvinna, som förestår hushåll utan att vara anställd mot lön. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma begreppets innehåll i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda förslag.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om driftbidrag till semesterhem för husmödrar föranleder ej erinran från riksdagens sida. Enligt nämnda förslag förutsätts kommuner skola driva eller ekonomiskt stödja sådana hem. Såsom föredragande statsrådet anfört synes det naturligt, att kommun även på annat sätt bidrager

till lösandet av semesterfrågan för husmödrarna i kommunen. Riksdagen vill understryka, att åtgärder till beredande av semester för husmödrar hädanefter böra anses tillhöra kommunens gemensamma hushållningsangelägenheter.

För handhavande av husmoderssemesterverksamheten föreslås inrättande i varje landstingsområde och stad utom landsting av en husmoderssemesternämnd; dock förutsättes, att därest särskild hemhjälpstyrelse finnes, densamma skall kunna få fungera som husmoderssemesternämnd. I motionerna I: 330 och II: 507 föreslås, att jämväl annat redan befintligt organ skall kunna anförtros uppgiften. Såsom föredragande statsrådet anfört, torde den speciella sakkunskap, som erfordras för ett rätt handhavande av husmoderssemestern, i regel icke vara företrädd inom andra existerande organ för landstingen och städerna utom landsting än hemhjälpstyrelserna. Riksdagen anser likväl knappast tillräckligt motiverat med tvingande föreskrifter på området. Innan ytterligare erfarenhet vunnits synes den nu ifrågavarande verksamheten på motsvarande sätt som gäller om hemhjälpverksamheten få handhavas av det organ, som vederbörande landsting eller stad finner lämpligt för uppgiften.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om koloniverksamheten och en försöksvis ordnad feriebarneverksamhet föranleder ej erinran från riksdagens sida.

Icke heller ha Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar givit riksdagen anledning till erinran.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels i anledning av Kungl. Maj:ts förslag beslutat i enlighet med vad ovan anförts angående inkomst- och förmögenhetsgräns för barns, vårdares och husmödrars rätt till fria resor;

dels i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 330 och II: 507 beslutat att riksdagen i övrigt angivna åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn;

dels ock med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ej mindre medgivit, att Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer må utfärda de föreskrifter, som kunna bliva erforderliga för genomförandet av de av riksdagen beslutade åtgärderna, än även för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisat till Fria resor för barn ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor, till Bidrag till husmoderssemestern ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor samt till Bidrag till driften av barnkolonier m. m. ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 29 maj 1946.

Med undersätlig vördnad.
